

“Windmolens in de natuur: geen probleem”

De provincie Gelderland wil onderzoeken of het plaatsen van windmolens in de natuur een bijdrage kan leveren aan het sterker worden van die natuur. Dat kan een mooie win-win-situatie opleveren. Want dan versterken ze de natuur én ontstaat er ruimte voor hernieuwbare energie. De provincie wil daarbij zorgvuldig te werk gaan en verwacht dat er op sommige plekken nooit windmolens mogelijk zullen zijn. Of moeten we stellen: windmolens in de natuur zijn geen probleem?

— Lotty Nijhuis (journalist)

foto Hans van den Bos, Bosbeeld

Herman Limpens, senior onderzoeker vleermuizen, Zoogdiervereniging

“Met die risicovolle gebieden moet je oppassen en je zult rekening moeten houden met risicoavonden”

“De zoogdiervereniging staat achter windenergie, maar vindt dat je ook aan biodiversiteit moet denken. Windmolens in natuur hoeven voor vleermuizen geen probleem te zijn. Windmolens maken natuurlijk wel slachtoffers, maar ik vind dat je vanuit de populatie moet denken. Als je weet of mag aannemen dat de populatie het kan hebben, dan zeggen wij niet meteen ‘nee’. Het zal uitmaken waar je die windmolens precies neerzet. Er ontstaat een risico als windmolens veel insecten aantrekken. In akkerlanden is dat te overzien, maar wetlands bijvoorbeeld, zijn veel voedselrijker: daar zullen meer insecten bij windmolens verzamelen en vleermuizen aantrekken. Met die risicovolle gebieden moet je oppassen. Ook zul je rekening moeten houden met risicoavonden. Dat betekent dat je windmolens stilzet op de momenten dat veel slachtoffers zouden kunnen vallen, bijvoorbeeld op nachten met hogere temperaturen en lagere windsnelheden, direct na het passeren van een weerfront. Dat zal de ontheffingverlener in het kader van de Flora-en faunawet ook vragen, dat is doen wat redelijkerwijs verwacht kan worden. Maar zoiets kan de businesscase wel moeilijk maken. Stel dat het stilzetten van een molen op een risicomoment zorgt voor 2 procent opbrengstverlies en tachtig procent minder slachtoffers. Dat zal de ontheffingverlener redelijk noemen. Op de afsluitdijk heb je een hoge efficiëntie en verdien je de investering in je windmolen snel terug. Dan is dat geen probleem. Op een gebied als de Veluwe heb je minder wind en meer turbulenties. Die 2% is dan misschien net te hoog om de businesscase rond te krijgen. Dat moeten we ons vooraf realiseren, en dat vind ik een voorwaarde voor het bouwen van windmolens in natuur: niet eerst gaan bouwen, maar van tevoren de afweging maken.”

Imke Boerma, woordvoerder Staatsbosbeheer

“Staatsbosbeheer heeft stukken langs snelwegen, spoorlijnen en bedrijventerreinen in beheer waar het misschien prima kan”

“Staatsbosbeheer beheert 7 procent van de oppervlakte van Nederland. We willen daarmee graag een bijdrage leveren aan maatschappelijke opgaven, zoals een duurzamere samenleving. Dat betekent dat we ook mee willen denken over duurzame energie. In de natuur moet je wel maatwerk leveren. Staatsbosbeheer heeft stukken langs snelwegen, spoorlijnen en bedrijventerreinen in beheer waar het misschien prima kan. Er zijn ook situaties denkbaar waarin windmolens de natuur versterken, omdat je de inkomsten weer kunt gebruiken voor het beheer. Maar wij beheren ook topnatuur en gebieden die zeer kwetsbaar zijn. Het is belangrijk dat die natuur goed beschermd wordt. Ook moet je uit de buurt blijven van gebieden waar bijvoorbeeld veel vogels of vleermuizen migreren. De Veluwe is zeker niet de eerste plek waar wij aan denken als locatie voor windmolens. Dat er onderzoek is gedaan naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van windenergie in dit soort natuurgebieden, daar staan we neutraal tegenover. We wachten af wat er uit verder onderzoek naar voren komt. Er worden op dit moment verschillende locaties onderzocht door enkele provincies. Als windenergie kan op een plek waar het geen topnatuur schaadt of juist winst voor de natuur oplevert, dan willen wij er wel naar kijken. Staatsbosbeheer werkt daarnaast samen met het Haagse bedrijf Ampyx Power om groene energie op te wekken met PowerPlanes. Zweefvliegtuigen aan een kabel drijven dan een elektriciteitsgenerator op de grond aan. Ze vliegen hoog en aan een dunne kabel. Bovendien worden ze uitgerust met radar. Als er een groep vogels aankomt, waarschuwt de radar en staat het vliegtuigje zo aan de grond. We zoeken op dit moment naar een geschikte locatie om deze nieuwe, veelbelovende techniek te testen.”

**Jan Gorter, regiodirecteur
Natuurmonumenten Gelderland**

“Als landelijk organisatie maken we landelijke afwegingen. Dat doet lokaal pijn”

“In principe is het wel een probleem. Natuurmonumenten ondersteunt het algemeen belang van een meer CO₂-neutrale energievoorziening, deels ook door meer windmolens. Maar bij de keuze voor de locatie moet je heel goed kijken naar de effecten op de natuur en vooral de effecten op landschap en beleving. Er zijn kansen in gebieden langs snelwegen en bedrijventerreinen en in minder gave landschappen. Maar grotere natuurgebieden en onze gave oude cultuurlandschappen moet je ontzien. De kernwaarden daarvan zijn natuur, ruimte, stilte, cultuurhistorie en een onbedorven horizon.

Zet je er windmolens neer, dan wordt het in je beleving ineens een veel stedelijker of zelfs industrieel gebied. En je kunt maar één keer je horizon verpesten. De baten van windmolens terug laten vloeien naar de natuur, verandert daar niets aan. Windmolens zijn per definitie niet goed voor de natuur, en dat is ook niet te compenseren. Wat ons betreft verschilt de afweging per regio. In Flevoland zeggen we: daar past het eigenlijk heel goed in het landschap. Daar hebben we een ‘ja, mits’-beleid. In Gelderland benader je het heel anders. Daar wil je zeker geen windmolens in het waardevolle cultuurlandschap van Winterswijk, de Graafschap of in een groot natuurgebied als de Veluwe. In het rivierengebied kan het misschien wel.

Als landelijke organisatie maken we landelijke afwegingen. Dat doet lokaal pijn. Er zijn ook windmolenprojecten bij gebieden van Natuurmonumenten. Bij Harderwijk, Apeldoorn, de Bijvanck bij Montferland. Zelfs in de Liemers tegenover de Posbank, en dat vonden we best moeilijk, want je ziet die molens vanaf het uitkijkpunt in je horizon. Maar de Veluwe is voor ons een no go.”

**Anne de Groot, algemeen
directeur Ventolines, begeleid
windenergieprojecten van
ontwikkeling tot realisatie en
beheer**

“Kijk bijvoorbeeld naar Duitsland, daar zijn windmolens al veel gebruikelijker, ook in bosrijke gebieden”

“6000 megawatt aan windenergie in 2020, hebben we afgesproken. Daar moeten we plek voor vinden. Als je dan op voorhand locaties gaat uitsluiten, maak je het jezelf alleen maar moeilijker. Het ligt er bij windenergie net aan vanuit welk perspectief je kijkt. Omwonenden hebben belangen, er zijn effecten op natuur, visuele effecten. Dan kun je zeggen: zet ze maar ver op zee, maar dat is weer heel duur. Het gaat om keuzes maken. En polderen. Dan komen er misschien ook windmolens in natuur. Soms heeft dat voordelen. Zelf zijn wij betrokken bij een project in het IJsselmeergebied, een Natura 2000-gebied. Je bent daar aan strikte regels gebonden. Maar je zit ook verder van woningen, waardoor je meer vrijheid hebt in opstelling en meer landschappelijk kunt variëren.

Windmolens plaatsen in de natuur is niet nieuw. Kijk bijvoorbeeld naar Duitsland waar windmolens al veel gebruikelijker zijn, ook in bosrijke gebieden. Ik acht het zeker reëel dat het uiteindelijk ook in Nederland gaat gebeuren. Maar je moet er wel ontzettend zorgvuldig mee omgaan. De belangrijke les is dat we heldere keuzes moeten maken. Niet her en der verspreid windmolens neerzetten, maar integraal bekijken: op die drie plekken zetten we windmolens, andere plekken laten we vrij. En dan liever 1x5 molens dan 5x1. Windmolens in de natuur kunnen zeker een probleem zijn. Maar eigenlijk is het op geen enkele plek geen probleem. Nederland is nou eenmaal vol. Ook langs snelwegen en bedrijventerreinen wonen mensen, en die ervaren ook al overlast van verkeer of industrie. Bijna nooit staat iedereen te juichen. Het is aan de provincie de afweging te maken.”

